

УДК 373.5.015.311:[316.613:005.336.2]

В. А. ВОЛКОВА

кандидат педагогічних наук, доцент

А. А. ХУДЯКОВА

Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Богдана Хмельницького

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ДНЗ

У статті зазначено, що на сучасному етапі бурхливого розвитку науки й техніки збільшується обсяг інформації, яку має засвоїти людина, щоб відчувати себе впевнено в дорослому житті. Зауважено, що надійним і незамінним помічником обробки та подачі інформації в освітньому процесі став комп'ютер, що повністю вміщує в собі можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які, безперечно, сучасні та ефективні. Наголошено, що мультимедійні технології – основний вид ІКТ, а мультимедіа – це новий засіб візуалізації інформації в навчальному процесі. Констатовано, що, не зважаючи на деякі протиріччя в значенні впровадження мультимедійних технологій у навчальний процес ДНЗ, сучасні дослідники одностайні в тому, що мультимедіа – це ефективний засіб унаочнення навчального матеріалу та розвитку особистості дитини дошкільного віку. Розглянуто основні принципи можливості впровадження мультимедійних технологій в освітній процес ДНЗ.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, мультимедійні технології, мультимедійна презентація, дитина дошкільного віку, інтерактивність.

Незважаючи на широке дослідження питань, що стосуються комп'ютеризації освіти, розробки й упровадження в навчальний процес мультимедійних технологій, все-таки досі є багато невирішених проблем. Науковці наголошують на існуванні труднощів при створенні інформаційно-освітнього середовища. Так, В. Биков до основних сучасних проблем електронної педагогіки зараховує й проблему “психолого-ергономічного обґрунтування характеру подання електронних навчальних об'єктів, що впливає на педагогічну ефективність сприйняття, розуміння та безпечного використання навчального матеріалу” [3]. Тому актуальним є питання зовнішнього представлення навчального матеріалу.

Система дошкільної освіти залежить від розвитку суспільства, науки й техніки. Виникає необхідність використовувати нові засоби навчання, тому що дошкільний вік дитини вважають найсприятливішим для розвитку її пізнавальної активності та творчого потенціалу. Якісна дошкільна освіта є фундаментом якісної безперервної освіти. Особливо важливо, щоб дошкільник розвивався як особистість, активно вивчав і досліджував навколишній світ.

Зважаючи на актуальність проблеми, у варіативній складовій новій редакції Базового компонента дошкільної освіти введено освітню лінію “Комп'ютерна грамота” [1]. Основна ідея освітньої лінії – формування інформатичної компетенції дошкільника, до якої входять: обізнаність дитини з комп'ютером, способами керування за допомогою маніпулятора “миш”,

клавіатури, здатність розуміти спеціальну термінологію, прості прийоми роботи з комп'ютером під час виконання ігрових та навчально-розвивальних програм, створених для дошкільників; уміння безпечно працювати за комп'ютером, дотримуючись певних правил поведінки.

Інновації в дошкільній освіті є предметом уваги багатьох сучасних українських і зарубіжних науковців. У дослідженнях В. Бондаревської, Ю. Горвица, К. Зворигіної, О. Кореганової, Г. Лаврентьєвої розглянуто проблему впливу комп'ютерних технологій на загальний розвиток дітей дошкільного віку. Необхідність використання комп'ютера та комп'ютерних ігор у навчально-виховному процесі дошкільних закладів досліджують О. Андрусич, Б. Гершунський, О. Кивлюк, Ю. Машбиць. У працях В. Бикова, Н. Полька, Л. Чайнова та ін. розглянуто питання санітарно-гігієнічних умов створення розвивального, навчально-інформаційного середовища із застосуванням комп'ютера в межах дошкільного навчального закладу.

Мета статті – визначення основних засад упровадження мультимедійних технологій в освітній процес дошкільного навчального закладу за такими напрямками: дослідити специфіку подання знань дітям дошкільного віку засобами мультимедіа; проаналізувати позиції сучасних науковців стосовно важливості подання навчального матеріалу за допомогою комп'ютера; з'ясувати вимоги до оформлення мультимедійних презентацій для дітей.

Методи дослідження – теоретичний аналіз проблеми впровадження мультимедійних технологій у навчально-виховний процес дошкільного навчального закладу.

Характеризуючи сучасний період розвитку суспільства, варто відзначити вплив на нього інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), які входять у всі сфери діяльності людини, забезпечуючи цим поширення інформації в суспільстві, створюючи глобальний інформаційний простір. Нова система освіти в Україні орієнтується на включення у світовий інформаційно-освітній простір. Відбуваються істотні зміни в педагогічній теорії та практиці навчально-виховного процесу, причиною цього є нові корективи в змістових частинах технологій навчання, адже вони мають відповідати сучасним технічним можливостям і сприяти поступовому включенню дитини в інформаційне суспільство.

В. Вембр, Г. Кузьминська, Н. Морзе стверджують, що включення інформаційних технологій, ґрунтуючись на ідеї збагачення дитячої діяльності й самого навчально-виховного процесу, дає позитивні результати тоді, коли мультимедіа входить у життя дитини через конструювання, гру, художню та інші види діяльності, лише за умови впровадження науково обґрунтованих комп'ютерно зорієнтованих засобів розвитку дитини [8].

Варто зазначити, що застосування ІКТ досить ефективно в навчально-виховній роботі з дітьми, насамперед, для формування природознавчих компетенцій, і це зумовлено складністю вивчення об'єктів, які практично неможливо продемонструвати, застосовуючи лише вербальні засоби. ІКТ

робить видимим те, що неможливо побачити неозброєним оком, демонструє будь-які процеси й ситуації в докільлі. Мультимедійні презентації покращують процес сприймання та запам'ятовування інформації через унаочнення, яскраві образи. Все це дає змогу вихователю самостійно й творчо скомпонувати весь навчальний матеріал, враховуючи особливості конкретної вікової групи, добираючи теми так, щоб домогтися максимально позитивного результату заняття, спостереження, бесіди.

О. Волкова вказує, що одним із найдоречніших напрямів використання інформаційних комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті вважають застосування мультимедійних можливостей комп'ютерної техніки. Ці ІКТ-засоби розкривають нові шляхи активізації процесу навчання через покращення наочності та поєднання логічного й образного способів засвоєння інформації. Інтерактивність мультимедійних технологій надає широкі можливості для реалізації особистісно зорієнтованих моделей навчання [4, с. 5].

Р. Савченко дає таке визначення мультимедіа : “Це поєднання спеціальних апаратних засобів і програмного забезпечення, що дозволяє на якісно новому рівні сприймати, обробляти і надавати різну інформацію: телевізійну, звукову, анімаційну, текстову, графічну тощо” [10, с. 134].

Відомо, що предметно-ігрове розвивальне середовище впливає на інтелектуальний, фізичний та емоційно-ціннісний розвиток дошкільника. Як невід'ємні елементи розвивального середовища дедалі частіше використовують нові інформаційні технології, і комп'ютерна техніка є основною в цьому процесі. Комп'ютеризація впевнено проникає практично в усі аспекти життя та діяльності сучасної людини, при цьому привносить свої корективи і в погляди на розвиток та освіту дошкільника.

Б. Корчевський наголошує, що комп'ютер не заміщає собою викладача, а лише виконує роль засобу педагогічної діяльності, стає гарним помічником освітнього процесу. У зв'язку з розвитком технічних засобів і широким спектром можливостей мультимедійні технології легко можуть бути задіяними під час проведення майже всіх видів навчальних занять [6, с. 11].

О. Бурело зауважує на тому, що комп'ютери й надалі впевнено завоюють світ, тому формувати інформаційну культуру вже майже неможливо без залучення нових інформаційних технологій [2, с. 307].

Науковці вважають мультимедійну презентацію (яка входить до ІКТ) однією з найвдаліших форм розробки й представлення навчального матеріалу для дітей дошкільного віку (особливо на заняттях із ознайомлення з навколишнім світом).

Дані ЮНЕСКО резюмують, що коли людина дивиться, вона запам'ятовує 25% видимої інформації, коли слухає – 15% мовної інформації, коли слухає й дивиться – 65% усієї інформації.

Вихователі застосовують у навчально-виховному процесі дошкільників мультимедійні технології як аудіовізуальний засіб, що впливає на різні органи чуття.

І. Леус виділяє низку дидактичних можливостей мультимедійних засобів навчання для підвищення якості освітнього процесу. До них належать:

- підвищення мотивації навчання;
- посилення ролі дітей як суб'єктів навчальної діяльності сприяє активізації їх навчальної діяльності;
- створення умов для самостійної діяльності дітей дошкільного віку;
- індивідуалізація навчально-виховного процесу;
- варіювання форм подання інформації;
- використання різноманітних типів навчальних завдань;
- оновлення навчального середовища, яке забезпечуватиме “входження” дошкільника в уявний світ, у певні розвивальні ситуації;
- часте використання ігрових прийомів;
- забезпечення швидкого зворотного зв'язку, здатність до рефлексії [7, с. 52].

Мультимедійна презентація – це набір кольорових слайдів, оформлених засобами інформаційних технологій. Слайди призначені для розкриття певних питань теми.

Переглянути мультимедійні презентації пропонують дошкільникам під час групових і фронтальних занять, при індивідуальній роботі. Вони дають дітям дошкільного віку змогу краще зрозуміти новий навчальний матеріал, узагальнити отримані знання. Презентації сприяють активізації пізнавальної діяльності стосовно нової теми, покращують процес засвоєння запропонованого матеріалу.

Будь-яка мультимедійна презентація повинна мати мету та перелік компонентів, що входять до її складу. Варто вказувати, на якому занятті (з розвитку мовлення, з ознайомлення з навколишнім світом, з природою тощо) ця презентація може бути використана.

Мультимедійну презентацію безперечно варто вважати зручним і дієвим способом представлення інформації за допомогою комп'ютерних програм. Вона поєднує в собі динаміку, зображення та звук – ті основні чинники, які ефективно утримують увагу дитини дошкільного віку. Так, вплив одночасно на два найважливіші органи сприймання – зір і слух – дає змогу досягти найпозитивнішого результату в навчально-виховному процесі.

Вчені виділяють такі позитивні сторони застосування слайдових комп'ютерних презентацій:

- полісенсорне сприйняття матеріалу;
- використання мультимедійного проектора та проекційного екрану уможливорює демонстрацію будь-яких об'єктів у значно більшому виді;
- об'єднання аудіо-, відео- й анімаційних ефектів у єдину презентацію сприяє ефективному засвоєнню інформації;
- сприяння активізації зорових функцій, розвиток окомірних можливостей дошкільника;

– презентації зручні для виведення інформації в роздруковому вигляді з великим шрифтом як роздавальний матеріал для занять із дітьми дошкільного віку [5, с. 20].

О. Осин виділяє в мультимедіа такі складові: символічну інформацію, візуальний ряд і звуковий ряд. Візуальний ряд поділяється на: реалістичний (що відображає реально існуючий світ) і синтезований (той, що створила людина, тобто намальований). Реалістичний візуальний ряд включає статику (фото) й динаміку (кіно), синтезований візуальний ряд, відповідно, малюнок і анімацію (“мультик”).

Звукоряд на комп’ютері буває реалістичним (жива музика, мова) й синтезованим (MIDI-музика). Звук – це процес, який завжди динамічний [9, с. 20–21].

Висновки. Отже, використання мультимедійних технологій робить процес навчання більш ефективним. Використання інформаційних мультимедійних технологій робить процес навчання більш технологічним і результативним. Цей процес має свої труднощі, виникають помилки, яких важко уникнути і в майбутньому. Але його головний успіх – це інтерес тих, хто навчається, їх бажання до творчості, позитивна необхідність в отриманні нових знань і самостійна діяльність і, як результат, – відчуття самостійності та відповідальності.

Кожне заняття, де використовують комп’ютер, має більше шансів стати творчим і не схожим на будь-яке інше. Постійне відчуття новизни формує в дітей дошкільного віку стійкий інтерес до навчання.

Мультимедійні технології не лише ефективні як засіб розвитку інтересу до навчання в дошкільників – вони розкривають широкі можливості візуалізації навчання в дошкільному навчальному закладі, а також сприяють розвитку різних сторін особистості через усебічний вплив на формування майже всіх якостей дитини.

Список використаної літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти / авт. кол-в: А. М. Богуш, Г. В. Бєленька, О. Л. Богініч, Н. В. Гавриш, О. П. Долинна та ін. – Київ : Видавництво, 2012. – 26 с.
2. Бурбело О. А. Мультимедійні презентації як один із засобів візуалізації інформації у навчальному процесі / О. А. Бурбело, С. І. Меженська, М. М. Калашніков // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка. – 2014. – № 2. – 334 с.
3. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти [Електронний ресурс] / В. Ю. Биков / Інформаційні технології і засоби навчання – 2010. – № 1 (15). – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em15/emg.html>.
4. Волкова Е. А. Мультимедиа технологии : уч.-метод. пособ. / Е. А. Волкова. – Нижний Тагил : НТГСПИ (ф) РГППУ, 2016. – 100 с.
5. Впровадження та поширення інформаційно-комунікаційних технологій у роботі дошкільного навчального закладу з дітьми, педагогами, батьками та громадянськостю : тематичний збірник праць / упоряд.: А. А. Волосюк; за заг. ред. Л. А. Шишолік. – Рівне : РОІППО, 2015. – 85 с.

6. Корчевський Б. Б. Мультимедійні технології в навчанні. Створення навчальних відеофільмів / Б. Б. Корчевський, В. В. Дякова // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2010. – № 3. – С. 118–123.
7. Леус І. Створення мультимедійної презентації / І. Леус // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2012. – № 8. – С. 50–55.
8. Морзе Н. В. Інформатика / Н. В. Морзе, В. П. Вембр, О. Г. Кузьминська. – Київ : Школяр, 2009. – 23 с.
9. Осин А. В. Мультимедиа в образовании: контекст информатизации / А. В. Осин. – Москва : Издательский сервис, 2005. – 320 с.
10. Савченко Р. А. Засоби мультимедиа у формуванні музично-педагогічної компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти / Р. А. Савченко // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 2014. – Вип. 23. – С. 134–136.

Стаття надійшла до редакції 01.09.2016.

Волкова В. А., Худякова А. А. Мультимедийные технологии как одно из средств визуализации информации в учебно-воспитательном процессе ДОУ

В статье указано, что на современном этапе бурного развития науки и техники увеличивается объем информации, которую должен усвоить человек, чтобы чувствовать себя уверенно во взрослой жизни. Отмечено, что надежным и незаменимым помощником обработки и подачи информации в образовательном процессе стал компьютер, который полностью содержит в себе возможности использования информационно-коммуникационных технологий (ИКТ), которые, бесспорно, современные и эффективные. Подчеркнуто, что мультимедийные технологии – основной вид ИКТ, а мультимедиа – это новое средство визуализации информации в учебном процессе. Констатируется, что, несмотря на некоторые противоречия в значении внедрения мультимедийных технологий в учебный процесс в ДОУ, современные исследователи согласны в том, что мультимедиа – это эффективное средство наглядности учебного материала и развития личности ребенка дошкольного возраста. Рассмотрены основные принципиальные возможности внедрения мультимедийных технологий в образовательный процесс в ДОУ.

Ключевые слова: *информационно-коммуникационные технологии, мультимедийные технологии, мультимедийная презентация, ребенок дошкольного возраста, интерактивность.*

Volkova V., Khudyakova A. Multimedia Technology as a Means of Information Visualization in the Learning Process in Preschool

This article is devoted to improv the quality of preschool education through the active implementation of the educational process information and computer technology (ICT).

At this stage, the rapid development of science and technology, increasing the amount of that information, what the people must to learn, if they want to feel confident in adulthood. Reliable and indispensable assistant of processing and presentation of information in education – the computer. It fully holds a possibility of using information and communication technologies (ICT). ICT are definitely modern and effective. Multimedia technologies, the main type of ICT. Multimedia – a new means visualization of information in the education. Despite some contradictions within the meaning of the introduction of multimedia technology in the educational process in preschool, modern scholars agree that the multimedia – is an effective means to visualization training material, and development the child of preschool age. In the article the basic principles of the possibility of introducing multimedia technologies in the educational process in preschool.

Author determined conditions for the effective use of computers in the educational process of pre-schools, including: availability of computer technology, proper workstation child, a sufficient level of information culture of teachers and parents, availability of teaching resources.

Key words: *information and computer technology, multimedia tools of learning, multimedia presentation of, a child preschool age, interactive.*